

SETÉNYI JÁNOS: ISKOLAFEJLESZTÉS
A SZENCZI MOLNÁR ALBERT ALAPISKOLA
MŰKÖDÉSÉRŐL SZERZETT ELSŐ
MINŐSÉGELLENŐRZÉSI TAPASZTALATOK

BUDAPEST, 2017. NOVEMBER 7.

Tartalom

1. Bevezetés	3
2. Minőségellenőrzési tapasztalatok.....	5
Ajánlások	8

1. Bevezetés

2017. október 16-17-én szakértői látogatást tettem a szenci Szenci Molnár Albert Alapiskolában (a továbbiakban iskola). Az óralátogatásokat több intézményvezetői interjúval és rövid asszisztensi beszélgetéssel egészítettem ki. Tapasztalataimat egy koherens iskolafejlesztési keretbe illesztettem, és ennek segítségével reflektálok a látottakra és hallottakra.

Az iskolafejlesztési keret Jaap Scheerens klasszikus munkája, amely nagy mennyiségű amerikai iskolai értékelés, holland iskolai önértékelés és OECD-s szakmai anyagok feldolgozása nyomán született.¹ Scheerens és kollégái egy évtizedes kutatás nyomán próbálták leválogatni azokat az iskolai működésben tapasztalt „sikertényezőket”, amelyek minden megvizsgált sikeres iskolát jellemeztek. Az Expanzió Humán Tanácsadó két évtizedes iskolafejlesztési működése során az eredeti 14 tényezőt kilencre egyszerűsítette, kiiktatva a felesleges átfedéseket. Az alábbiakban az iskola működését a kilenc sikertényező mentén elemzem.

Hangsúlyozandó, hogy a szenci iskola a szlovákiai magyar oktatási intézmények között nem mondható átlagosnak. Mérete ideális, beiskolázása – komoly odafigyeléssel – a következő években is megoldható. A település a jelentős szlovák betelepülés ellenére is őrzi magyar lakosságát, amelynek igénye van a jó minőségű magyar nyelvű oktatásra. Az intézmény felszereltsége jó, Az iskola évről-évre megfelelő eredményeket ér el az országos mérésen, szülői reputációja jó és élénk szakmai életet él a magyar oktatási közösségben is (rendezvények, versenyek, utazások). Következésképpen az iskola értékelésekor nem olyan alapvető kérdésekről kell szólni, mint (a) megmaradás, (b) a tantestület felrázása, (c) a szakmai színvonal emelése. Sokkal inkább egy sikeres és biztos kézzel irányított iskola *továbbfejlesztésének* iránya a kérdés.

Az iskola értékelésekor nem foglalkozom olyan kedvezőtlen *külső körülményekkel*, mint például

- a magyar nyelvű tananyagok, tantervek, tankönyvek problémás szakmai színvonala,
- a szakmunkásbérek emelkedését nem követő, nem motiváló pedagógusbérek,
- a középiskolai felvételi rendszer szétmállása, amely nagyon negatívan hat az alapiskolai követelményállításra és tanulói értékelésre,

¹ Jaap Scheerens: Improving school effectiveness. UNESCO 2000.
<https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/5154343>

- a MONITOR-mérési rendszer fejletlensége, a pedagógiai hozzáadott-érték számítások hiánya, ebből következően az országos mérések visszajelző, fejlesztőerejének gyengesége.

Az alábbi elemzés nem teljes-körű leírása az iskolának. Egyes sikerterületek egy részén csak rövid, korlátozott érvényességű szakértői állítások szerepelnek. Egy minőségellenőrzési látogatás ideje alatt ezekről a területekről nem volt mód több információt szerezni.

2. Minőségellenőrzési tapasztalatok

<p>1. sikertényező</p> <p><i>Teljesítményközpontúság/Magas elvárások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Erős fókusz az alaptárgyak jó színvonalú elsajátításán. • Iskolai szintű magas elvárások. • Tanári szintű magas elvárások (állandó elvárások, és folyamatos ösztönzés a javulásra). • A tanulói teljesítményeket dokumentálják és elemzik. 	<p>Tapasztaltak</p> <p>Az iskola az országos elvárásokon messze túlmutató, <i>saját, belső elvárásokkal</i> rendelkezik. Ez a nemzeti identitás átadásán messze túlmutató, magas elvárás-rendszer.</p> <p>Az óralátogatások szerint ezen elvárásokat a tantestület osztja és a sajátjaival ki is egészíti. Ez az iskola egyik legnagyobb értéke, amelyet folyamatosan karban kell majd tartani (kiegés).</p>
<p>2. sikertényező</p> <p><i>Tanulásközpontú iskolavezetés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vezetés a tanulásért (világosan kitűzött vezetési célok, szabályok, információáramlás, bevonás a döntéshozatalba). • Iskolavezetés (tanítás és menedzsment közötti munkamegosztás, a tantermi folyamatok meta-ellenőrzése, a tanárok minőségellenőrzése, a munkacsoportok támogatása, a tanárok tanulásának, fejlesztésének kezdeményezése, támogatása). 	<p>Tapasztaltak</p> <p>Az iskolai munka jól vezetett, hagyományos keretek között zajlik, a tanórai kötöttségek figyelembe vételével. Használják a projektmódszert is.</p> <p>Az alsós és felsős tagozat közötti együttműködésről nincs információ.</p> <p>Az iskolai munkában (éves munkaterv) nagyon erős hangsúlyt kapnak olyan események, melyek tanulástámogató hatása korlátozott. Ezek értéke kívülről nehezen megítélhető. Elképzelhető lenne a tanulók önálló tanulásának erősebb támogatása, és az események egy részének elengedése.²</p>
<p>3. sikertényező</p> <p><i>Egyetértő és összetartó tantestület</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ülések és megbeszélések rendszeresek és folyamatosak. • Az együttműködés tartalma mindig a tanulói teljesítmények javítására fut ki. • A kollégák közötti munkamegosztással, felelősséggel és elismertséggel való elégedettség magas. • Az együttműködés fontos és elismert a működésben. 	<p>Tapasztaltak</p> <p>Az iskola pozitív szellemisége (elkötelezettség és magas elvárások) minden meglátogatott órán és interjúnál jelen volt. Az e mögötti folyamatos szakmai munka egy látogatás alatt nehezen mérhető fel.</p>

² Tanulói kezdeményezéssel és szülői támogatással jött létre pl. az általam látott legjobb magyar iskolai marketinganyag. https://www.youtube.com/watch?v=q2IFOJN_EFc

<ul style="list-style-type: none"> • Az együttműködési kísérletek és megoldások bátorítást, támogatást élveznek. 	
<p style="text-align: center;">4. sikertényező</p> <p style="text-align: center;"><i>Az oktatási tartalom és tanulási lehetőségek minősége</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A kulcstárgyak szerepe • Az extrakurrikuláris foglalkozások szerepe • A tanítási módszerek és tankönyvek kiválasztása • A tanítási módszerek és tankönyvek gyakorlati alkalmazása • Az oktatási tartalmakkal és tanítással való elégedettség, érdekesség, tanulói és tanári motiváció 	<p style="text-align: center;">Tapasztaltak</p> <p>A magyar, matematika és szlovák tanítására tudatos, kiemelt figyelem irányul. A tanulók ezen tárgyakból (is) megfelelően teljesítenek.</p> <p>A rendelkezésre álló állami tantervek és tankönyvek erősen meghatározzák a tanítást.</p> <p>A pedagógusok törekednek az órai tanulás színesítésére, mindenki alkalmazza a motiválást és a figyelemfenntartás órai technikáit. Az órai munka a frontális tanítás és a bevonó, nyitott pedagógiai módszerek jó keveréke.</p>
<p style="text-align: center;">5. sikertényező</p> <p style="text-align: center;"><i>Az iskola légköre</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az iskola pozitív légkörének nagy jelentőséget tulajdonítanak. • Szabályok és rend (írott és íratlan szabályok megléte). • Feladatosztás, előrejutási lehetőségek a pedagógusok számára. • Tanár-diák, tanár-tanár és tanár-igazgató kapcsolat. • Büntetés és jutalmazás (tanulóké, tanároké, dolgozóké) világos és teljesítményalapú szabályok mentén történik. • Hiányzás és lemorzsolódás kezelése • A légkörrel való elégedettség ismerete, visszajelzések alapján (szülő, tanuló, tanár). 	<p style="text-align: center;">Tapasztaltak</p> <p>Az iskola egy versenyben helyezi el magát és a nemzeti kultúra átadójaként törekszik a kiválóságra. A figyelem, a komoly munka, a fegyelem jó eredményekhez vezet. Kérdés, hogy a XXI. században hogyan illeszthető ehhez a modern világra való nyitottság és a szabadságra nevelés. (Ezek a szlovákiai magyar identitás általános kérdései, amit a szenci iskola egyedül nem tud megoldani).</p> <p>Kérdés, hogy a tanulói kezdeményezés előtérbe helyezésével oldható-e a légkör úgy, hogy nem veszélyezteti az iskola komoly, teljesítményközpontú munkáját.</p>
<p style="text-align: center;">6. sikertényező</p> <p style="text-align: center;"><i>Az iskola értékelési képessége</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az értékelés teljesítményalapú, fejlesztő jellegű és a munka középpontjában áll. • Erős, tesztalapú tanulói értékelés (olvasás, számolás), a problémás tanulók követése. • Az iskolai folyamatok értékelésének- 	<p style="text-align: center;">Tapasztaltak</p> <p>Az órai munkákon a pedagógusok a tanulói értékelés sok fajtáját alkalmazzák, kreatívan. Az iskola értékelési rendszere még fejleszthető (évfolyamdolgozatok, keresztbe javítás).</p> <p>Az interjúk alapján az iskolának erős önértékelő képessége van, pontosan el tudja</p>

<p>önértékelésének képessége.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az értékelési eredmények dokumentálása és megosztása általános. • Az értékelési eredmények visszacsatolása a munkába. 	<p>helyezni magát a településen és Szlovákiában is.</p> <p>Megfontolandó, hogy az iskola 3 évenként bekapcsolódjon a magyarországi Országos Kompetenciamérésbe, amelynek van családi háttérindexe is.</p>
<p>7. sikertényező <i>Szülők bevonása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A szülők bevonása az iskolai működés középpontjában áll • A szülőkkel való kapcsolattartás (nyitott iskola, találkozók és idő megszervezése, információk az iskoláról és a tanulók haladásáról) • A szülői elégedettség (visszajelzések) mérése és visszacsatolása a munkába 	<p>Tapasztaltak</p> <p>Az iskola azzal a minden iskolára jellemző problémával küzd, hogy a legmotiváltabb szülők a középosztálybeli, legkevésbé problémás tanulók szülei. A kevésbé motivált szülők eléréséről nincsenek információim.</p>
<p>8. sikertényező <i>A tantermi légkör</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanár-diák kapcsolat minősége (kölsönös elismertség és tisztelet) • Rend (szabályok, méltányosság) egyéni vagy iskolai? • A munkához való viszony (a tanárok pontossága és fegyelme, a tanulói félelmek és kudarcok kezelése) • A tanári, szülői és tanulói elégedettség (visszajelzések) mérése és visszacsatolása a munkába 	<p>Tapasztaltak</p> <p>A látogatás során minden megfigyelt esetben a tanár-diák kapcsolat pozitív, magas minősége volt tapasztalható.</p> <p>Az iskola rendelkezik olyan általános magatartási szabályokkal is, melyek egy hagyományos, konzervatív iskolaképet közvetítenek. Ezek olyan értékek, melyeket időről-időre frissíteni kell.</p>
<p>9. sikertényező <i>A tudatos pedagógia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangsúly a tudatos és eredményközpontú pedagógián. • A tanórák előkészítettsége, szerkezete magas minőségű (visszatekintés, bevezetés, irányított gyakorlat, önálló gyakorlás, visszajelzés megvalósul). • A tanítási módszerek tudatos és célirányos használatát és a tanulói teljesítmények folyamatos követését bejáratott módszerek segítik. • Az önálló tanulás, differenciálás, visszajelzés, motiváció természetese elemei a munkának. 	

Ajánlások

Az ajánlások a vezetéssel és a pedagógusokkal tartott megbeszélés után véglegesednek.

Az iskola sikeres, jól irányított, erős intézmény, amely nem szorul átfogó megújításra. Az alábbi javaslatok csak a szakmai működés finomhangolását szolgálják.

- a hagyományos és értékteremtőnek tartott eseménynaptár könnyítése,
- helyette a tanulói aktivitás ösztönzése,
- a délutáni és szabadidős (egyéni, páros és csoportos) tanulói projektmunka ösztönzése,
- a diákszínjátszás megerősítése, a szenci közösségépítésbe való felhasználása,
- a digitális tanulói projektek elkezdése magyarországi és nemzetközi partnerekkel.